

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ СВІТЛИЙ ЛЮДИНІ Олена МУРЗИНА (13.12.1936–7.08.2016)

Фото 1. Олена Мурзина.
Місто Київ, 1970-ті роки.

7 серпня 2016 року пішла з життя **Олена Мурзина (Мурзіна)** – музикознавець, етно-музиколог, професор Національної музичної академії України імені Петра Чайковського (м. Київ). Олена Мурзина була водночас вдумливим науковцем і талановитим педагогом, особистістю з винятковими людськими якостями. На жаль, вона не встигла втілити всі свої творчі задуми...

Мене, як її ученицю, дивувало, що, незважаючи на свій поважний вік, Олена Мурзина завжди була відкритою до нового, цікавилася різними сферами життя, різноманітними музичними та мистецькими напрямками, тому із нею цікаво працювалося і спілкувалося нам, її студентам. Зокрема, її можна було зустріти і на концерті академічної музики, і навіть на експериментальних етно-електро проектах.

Хочеться згадати і про те, що пані Олена була чудовою господинею. Як уважно та турботливо вона зі своїм відданим супутником життя, чоловіком Святославом, ставилися до кожного гостя свого затишного гостинного дому!

Нам бракуватиме Олени Мурзиної як дослідника, вчителя та непересічної особистості...

Народилася Олена Мурзина 13 грудня 1936 року у м. Києві. Зростала майбутній науковець в інтелігентній родині. Мати, Галина Тищенко, була випускницею Переяславської жіночої гімназії і якийсь час вчителювала у школах Київської області, а батько, Іван Лопата, свого часу навчався на історико-філологічному факультеті Київського університету святого Володимира (нині – Національний університет імені Тараса Шевченка), і певний час був директором загальноосвітньої школи у селі Сулимівка Баришівського району Київської області. Після переїзду родини до Києва батько співав у Володимирському соборі, був солістом Київської філармонії (грав на бандурі); згодом виступав в ансамблі бандуристів Українського товариства сліпих.

Музичну освіту Олена Мурзина розпочала як скрипалька у класі Олександра Гдешинського. Згодом майбутня вчена-етномузиколог стала ученицею теоретичного відділення Київської середньої музичної школи-десятирічки імені Миколи Лисенка у класі музикознавця Олени Андреевої. У 1960 році завершила навчання на Кафедрі теорії музики Київської державної консерваторії у класі Фріди Аерової, а у 1973 році захистила кандидатську дисертацію “Про принципи мелодичної декламації” під керівництвом Надії Горюхіної.

Отже, базову музичну освіту Олена Мурзина отримала як музикознавець, що, власне, характерно для більшості професійних фольклористів середини та кінця XX століття. Тривалий час вона викладала на Кафедрі теорії музики Київської консерваторії. Проте у цей період вона захоплюється й збиранням та дослідженням українського фольклору і неодноразово бере участь у фольклорних експедиціях у різні частини України разом із Володимиром Матвієнком, Євгеном Єфремовим, Іриною Клименко та іншими колегами. Серед студентів та аспірантів, яких вона навчала на Кафедрі теорії музики Київської консерваторії були Симона Третяк, Наталія Олійник, Ніна Мельникова, Лариса Афанасьєва (Філоненко), Бела Рабкіна, Ніна Якименко, Маргарита Адлер, Ірина Хлебнікова, Ірина Терехова, Олена Тідеман, Людмила Кримова, Олена Кубяк (Чекан), Наталія Куляєва, Тетяна Шевельова, Ганна Боровицька, Ірина Клименко, Галина Мірошниченко, Ольга Бенч.

Фото 2. Олена Мурзина і Володимир Гошовський. Місто Діліжан. Вірменія, квітень 1974 року.

Фото 3. Олена Мурзина з фольклорним ансамблем села Кривonosівка Середино-Будського району Сумської області під час запису передачі для Українського телебачення. Музей народної архітектури і побуту УРСР. Місто Київ, травень 1984 року.

У 1993 році Олена Мурзина очолила новостворену Кафедру музичної фольклористики в Національній музичній академії імені Петра Чайковського і була її

незмінним завідувачем до 2013-го року, допоки Кафедру не було приєднано до Кафедри історії української музики та музичної фольклористики. Серед студентів та аспірантів цього періоду – Людмила Шолохова, Олена Богданова, Лана Алборова, Катерина Марцинчик (Коробова), Юлія Сніжко, Олена Клименко (Крута), Тетяна Королюк, Марія Фірсова, Ірина Корінь, Катерина Оленич, Анастасія Філатова, Ганна Пеліна, Амін Агаїкухі, Анастасія Мазуренко, Анастасія Животовська, Оксана Кондратенко, Олена Верозуб. Усього під керівництвом Олени Мурзиної написано і захищено три кандидатські дисертації та 30 дипломних робіт, з яких 16 – етномузикознавчі.

З 1998 року Олена Мурзина була головним редактором фахового збірника наукових статей “Проблеми етномузикології” (№ 1–4; 9). З 1980-х років і по 2015 рік вона – учасниця радіопередач про українську традиційну музику на Українському радіо.

Фото 4. Українські фольклорні гурти вітають Олену Мурзину із 70-літнім ювілеєм. Малий зал Національної музичної академії України імені Петра Чайковського. Місто Київ, січень 2007 року.

Олена Мурзина – авторка численних наукових праць. Серед тем, які найбільше цікавили фольклористку – проблеми звуковисотності та ладу, дослідження жанрів голосіння та української пісенної лірики, а також традиційна музична культура Наддніпрянщини. Дослідниця неодноразово брала участь у наукових конференціях у Києві, Москві, Санкт-Петербурзі, Вільнюсі, Діліжані, Львові, Відні та ін. Тривалий час була представником-координатором від України (liaison officer) у Міжнародній раді традиційної музики (ICTM, Лос-Анджелес, Канберра).

Наукові надбання Олени Мурзиної матимуть розвиток у дослідницькій діяльності вихованих нею учнів і послідовників. І вони, сподіватимемось, гідно продовжуватимуть її справу.

Ганна ПЕЛІНА

редактор редакції музичних передач та позастудійних трансляцій
Творчого об'єднання “Культура” філії ПАТ “Національна суспільна
телерадіокомпанія України”. Центральна дирекція “Українське радіо”